

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTEKÓW

3. Miejscowość

OTWOCK

1. Nazwa

WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny

2. Czas powstania

1932 rok

4. Adres

ul. Dębowa 3

nr ewidencyjny działki

20/3 obr. 7

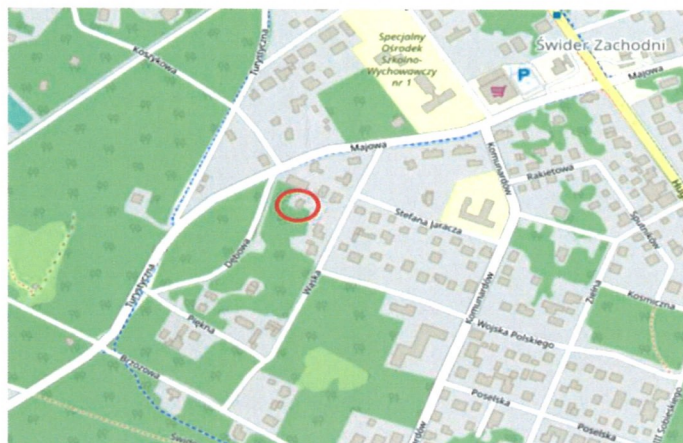
nr księgi wieczystej

62019

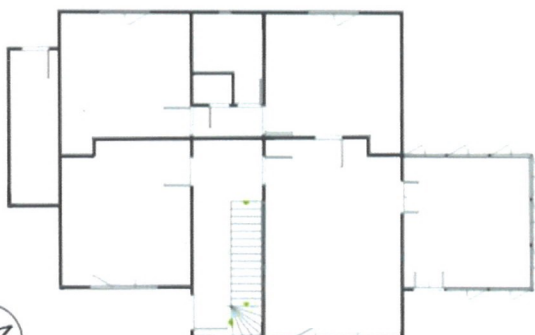
11. Materiały graficzne

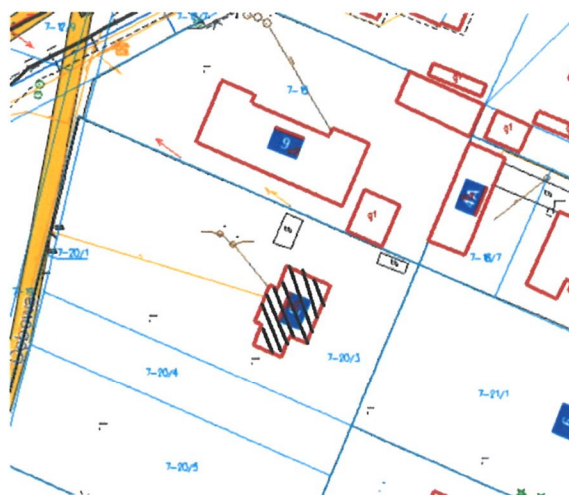
Widok ogólny

Orientacja 1:25 000

Rzut parteru 1:200

Sytuacja 1:1000

5. Przynależność administracyjna

województwo

mazowieckie

powiat

otwocki

gmina

Otwock

6. Współrzędne geograficzne

N: 52°06'59.9" E:21°14'33.8"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

ŚWIDER

8. Właściciel i jego adres

Własność prywatna Rodziny Galarłów

9. Użytkownik i jego adres

Własność prywatna Rodziny Galarłów

10. Formy ochrony

Obiekt położony jest w dzielnicy Świder, która kiedyś była osobną osadą należącą do gminy Letnisko Falenica. Budynek znajduje się na terenie, który pod koniec XIX wieku przynależał do Folwarku Anielin, własności Zygmunta Kurtza, będącego także właścicielem majątku Otwock Wielki, Karczew i Ostrówek. Pośród obszernego terenu zarządzanych majątków, nazwa Folwark Anielin została nadana na cześć Anieli Wandy Kurtz, matki Zygmunta. Kurtz intensywnie interesował się ogrodnictwem, był jednym z założycieli Towarzystwa Ogrodniczego Warszawskiego. Pierwotnie na terenach swego majątku zakładał sady z kilkudziesięcioma tysiącami drzew owocowych. Jego osobie zawdzięcza się również sprowadzenie do Polski odmiany śliwki węgierki. Po nieudanej próbie organizacji szkoły ogrodniczej na terenie swego majątku dokonał jego parcelacji. Wówczas część gruntów została także wykupiona przez Elwiro Andriollego pod osadę Brzegi, dająca początek stylowi świdermajer.

Teren pod willę „Galarada” został wykupiony 28.03.1929 r. przez Helenę Galarde z Tręczewskich jako działki nr 30 oraz 31 o pow. 703,3 m². Budynek został wzniesiony w 1932 r. staraniem małżeństwa Heleny i Michała Galaratów. Zachował się pierwotny projekt, pod którym podpisał się budowniczy Michał Szachowski. Projekt nie został jednak wiernie zrealizowany – widoczne są różnice w pierwotnie planowanych podziałach stolarki, ponadto skrzydła boczne budynku zostały nadbudowane. Wedle przekazów rodziny Galaratów obiekt wybudowany został we wskazanej lokalizacji na potrzeby leczenia choroby gruźliczej Heleny, która miała przyjeżdżać i pozostawać tu tymczasowo, aby leczyć się lokalnym powietrzem. Jednakże budynek stał się siedliskiem rodzinnym. Również na podstawie przekazów rodzinnych wiadomo, iż podczas II wojny światowej zamieszkiwany był przez Niemców, zaś w jednym z trzech wybudowanych na posesji szamb ukrywali się Żydzi. Następnie obiekt przejęli Rosjanie. Równolegle w budynku cały czas mieszkała rodzina Galaratów. Obecnie budynek dalej pozostaje własnością rodziny pierwotnych właścicieli.

Sytuacja – budynek zlokalizowany na obszarze dawnego Świdra, po zachodniej stronie linii kolejowej, oddalony od niej ok. 850 m. Frontem zwrócony do ulicy Dębowej, która od północy łączy się z ulicą Majową, przechodzącą przez tory kolejowe na wschodnią stronę miasta Otwock. Działka na której zlokalizowany jest obiekt (nr 20/3) wraz z działkami sąsiadującymi od południa (nr 20/4 i 20/5) pozostają ogrodzone techniczną siatką. Wewnątrz działki podział siatką techniczną z historyczną furtką o ażurowym wzorze roślinnym. Działki zalesione. Naprzeciw budynku, po drugiej stronie ulicy Dębowej las. Od północy i wschodu na sąsiadujących działkach zabudowa współczesnych domów jedno/wielorodzinnych.

Materiał, konstrukcja, technika – budynek o konstrukcji drewnianej, oszalowany, na fundamentach murowanych, częściowo podpiwniczony, w środku pomieszczenia tynkowane, ściany działowe drewniane.

Stropy, sklepienia – drewniany płaski na belkach stropowych.

Dach – pierwotnie główny korpus budynku przykryty dachem z więźbą dachową krokwiową z podwójnymi jętkami wzmocniony ukośnymi zastrzałami; w części północnej trójspadowy, zaś w części południowej płaski. Obecnie więźba dachowa przebudowana, część północna podniesiona i łączona wspólną więźbą z korpusem głównym, drewniana z przedłużonymi kalenicami. Całość dachu przekryta papą.

Posadzki, podłogi – podłogi z prostych, długich desek, na legarach; częściowo przykryte wykładziną pcv.

Schody – schody zewnętrzne – wejście do głównego korpusu budynku od strony fasady – schody jednobiegowe, proste z pierwszym szerokim stopniem, od strony ulicy ograniczone pełnym, dwupoziomowym murkiem, gdzie każdy poziom zwieńczony dwiema nakrywami z płyciną od góry ujętą obramieniem. Schody i murek betonowe wtórnie obłożone płytkami oraz wykładziną pcv; wejście do werandy od strony fasady - schody jednobiegowe, zwężające się od strony południowej ku górze, ograniczone dekoracyjnym, niskim murkiem betonowym zwieńczonym uproszczoną esownicą, zakończony bryłą walca na której zwieńczenie w postaci dekoracyjnej podpory na donicę. Schody i murek betonowe; schody wtórnie obłożone płytkami; schody wewnętrzne – klatka schodowa – schody drewniane dwubiegowe, zabiegowe powrotne ze spocznikiem, stopień zapraszający z wystającym zaokrągleniem, noski wysunięte z profilowaniem również od strony policzka, poniżej na szerokości każdego stopnia pełna dekoracja snycerska. Wzdłuż policzków równolegle poprowadzone dwie linie ryflowania. Przy schodach balustrada drewniana z toczonej trałek z profilowanym pochwytem, słupek wejściowy zakończony dekoracyjną kulą.

Stolarka drzwiowa – stolarka drzwiowa zewnętrzna - wejście do głównego korpusu budynku od strony fasady – drzwi drewniane, pełne, jednoskrzydłowe, prostokątne w konstrukcji ramowej z dwiema bliźniaczymi płycinami w kształcie poziomowego prostokąta o fazowanych krawędziach w który wpisany jest owal. Na dole drewniana listwa okapnikowa, próg drewniany, ościeżnica z profilowaną maskownicą, klamki wtórne; wejście do werandy od strony fasady – drzwi drewniane pełne, dwuskrzydłowe prostokątne w konstrukcji ramowo-płycinowej, próg drewniany, stolarka drzwiowa wewnętrzna – historyczna zachowana w całości - drzwi wejściowe na werandy – drewniane, prostokątne, częściowo szklone, dwuskrzydłowe podwójne, w konstrukcji ramowo-płycinowej. W części dolnej płycina prostokątna pionowa o fazowanych krawędziach, w części górnej przeszklenie w prostokątnym otworze z profilowanym szprosem konstrukcyjnym wprowadzonym na wysokości ¼ przeszklenia, pomiędzy skrzydłami listwa pionowa, dekoracyjna profilowana. Zawiasy czopowe zakończone oble, klamki historyczne, ościeżnica z profilowanymi maskownicami;

1. Miejscowość	Otwork	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny, Otwork, ul. Dębowa 3	6. Zawartość załącznika a. Ciąg dalszy opisu (rubryka nr 13) b. Rzut parteru w skali
2. Gmina	Otwork		
3. Powiat	Otworki		
4. Województwo	Mazowieckie		

c.d. Opis (rubryka nr 13)

Stolarka drzwiowa - pozostała stolarka drzwiowa wewnętrzna – drewniana, jednoskrzydłowa, pełna, prostokątna w konstrukcji ramowo-płycinowej, wielopłycinowa z płycinami prostokątnymi o fazowanych krawędziach, opaski drzwiowe profilowane, zawiasy czopowe zakończone oble, częściowo zachowane historyczne klamki.

Stolarka okienna – pierwotnie cała drewniana, obecnie na parterze (wyłączając werandę) oraz w otworze okiennym klatki schodowej wtórna pcv z zachowaniem historycznych podziałów. Przy wtórnych oknach zachowane historyczne, profilowane opaski drewniane; okno klatki schodowej – wtórne z pcv, jednodzielne trójpoziomowe z regularnym podziałem geometrycznym; okna fasady – parter – wtórne wykonane z pcv, trójdzielne i czterodzielne trójpoziomowe, gdzie szprosły wprowadzone w 1/5 wysokości partii dolnej i górnej; pierwsze piętro - zachowane okna drewniane, ościeżnicowe polskie podwójne z zawrotnicami, gdzie w partii dolnej środkowej ruchome lufciki. Zawiasy czopowe zakończone oble; okna elewacji tylnej (wschodniej) – parter – wtórne okna pcv, dwudzielne i trójdzielne trójpoziomowe, gdzie szprosły wprowadzone w 1/5 wysokości partii dolnej i górnej; pierwsze piętro - zachowane okna drewniane, ościeżnicowe polskie podwójne z zawrotnicami, gdzie w partii dolnej środkowej ruchome lufciki. Zawiasy czopowe zakończone oble; weranda – szklenie jednoszybowe na całej długości ścian werandy w modułach dwuskrzydłowych, trójpoziomowych ze szprosłami profilowanymi po stronie wewnętrznej, wprowadzonymi w 1/5 wysokości partii dolnej i górnej. Zawiasy czopowe zakończone oble, system otwierania okien z zawrotnicami.

Rzut – budynek na rzucie prostokąta z cofniętą częścią północną względem korpusu głównego. Od strony południowej skrzydło werandy na rzucie prostokąta. Od strony północnej niewielka prostokątna przybudówka. Układ wnętrza trójtaktowy poprzeczny z klatką schodową i korytarzem w trakcie środkowym.

Bryła – zwarta, dwukondygnacyjna z częściowym podpiwniczeniem. Dach dla części północnej i centralnej wspólny, wielospadowy; dla części południowej dach trójspadowy.

Elewacje budynku

Fasada (elewacja zachodnia)– trójosiowa w części głównej budynku oraz trójosiowa w skrzydle werandy. W przyziemiu cokół, powyżej elewacja oszalowana deskami o fazowanych krawędziach wedle następującego rytmu: pomiędzy cokołem a stolarką okienną parteru szalunek pionowy (fryz przyziemia), do wysokości stropu parteru rysunek poziomy, do wysokości stolarki okiennej drugiej kondygnacji rysunek pionowy (fryz międzykondygnacyjny), do wysokości stropu drugiej kondygnacji rysunek poziomy, całość zwieńczona zamykającym fryzem z szalunkiem pionowym, kolejne poziomy oszalowania akcentowane prostą horyzontalną listwą, częściowo z obróbkami blacharskimi. W skrzydle werandy analogiczny rytm oszalowania deskami prostymi, bez fazy, z dodatkowymi pionowymi podziałami konstrukcyjnymi we fryzie przyziemia oraz przy fryzie międzykondygnacyjnym. Na narożach budynku drewniane, dekoracyjne, pionowe deski.

Elewacja boczna (południowa) - czteroosiowa przez szklenie werandy. Rytm oszalowania analogiczny jak od strony fasady z rozróżnieniem na korpus główny budynku oraz skrzydło werandy. Na narożach budynku drewniane, dekoracyjne, pionowe deski.

Elewacja tylna (wschodnia) – trójosiowa z analogicznym rytmem oszalowania jak na fasadzie głównego korpusu budynku. Czwarta oś w wejściu do przybudówki. Na narożach budynku drewniane, dekoracyjne, pionowe deski.

Elewacja boczna (północna) – ślepa ściana elewacji bez otworów, jedna oś na elewacji bocznej ryzalitu akcentowana przez główne wejście do budynku. Rytm oszalowania analogiczny z rytmem na fasadzie głównego korpusu budynku. Na narożach budynku drewniane, dekoracyjne, pionowe deski.

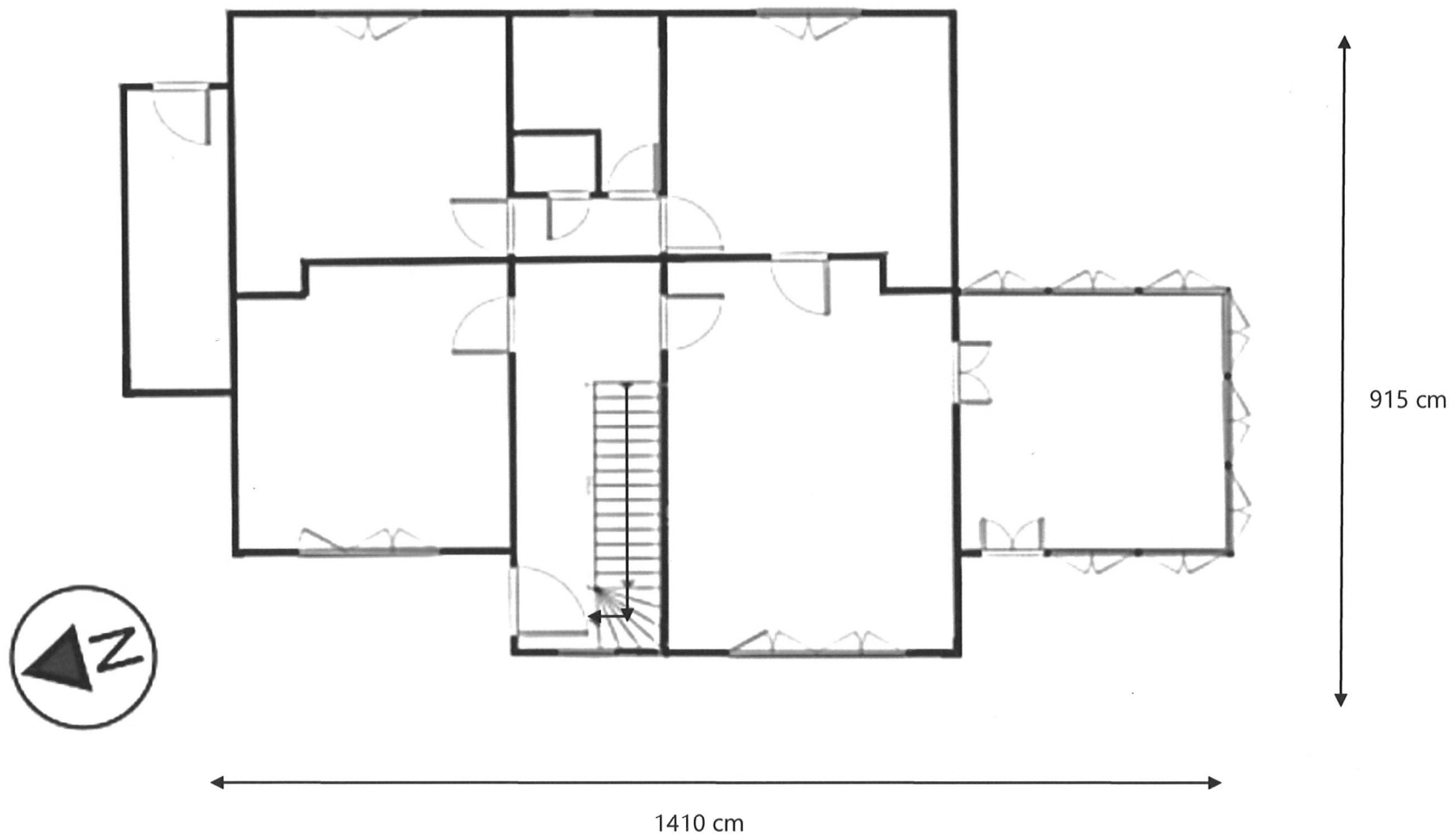
Wnętrze i wyposażenie – zachowana historyczna, dekoracyjna klatka schodowa oraz dwa piece kaflowe, o kafłach białych kwadratowych z podwójnymi drzwiczkami żeliwnymi: zewnętrznymi, dwuskrzydłowymi o dekoracji ażurowej oraz wewnętrznymi, hermetycznymi, malowanymi srebrną farbą. Puste otwory drzwiowe z dekoracyjnie profilowanymi opaskami. W werandach zachowany techniczny system wentylacji pomieszczeń w postaci prostokątnych poziomych, pełnych, wyciąganych lufców nadokiennych.

Instalacje – elektryczna, wodno-kanalizacyjna.

Skala 1:100

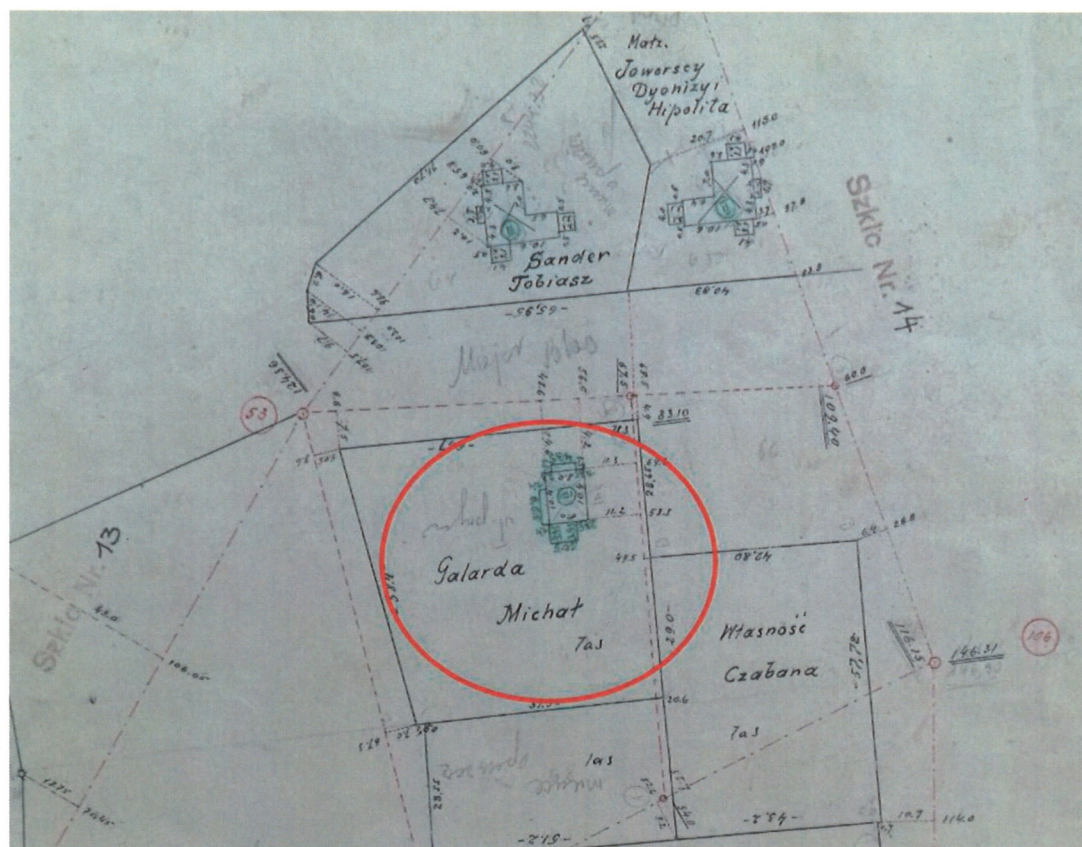
↑ h max = 310 cm

1. Rzut parteru budynku w skali 1:100.

1. Miejscowość	Otwock	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny, Otwock, ul. Dębowa 3	6. Zawartość załącznika a. Plan archiwalny b. Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Otwock		
3. Powiat	Otwocki		
4. Województwo	Mazowieckie		

2. Fragment Planu Letniska Świder z 1932 r. z zaznaczoną Willą „Galarda”

3. Widok części elewacji wschodniej oraz skrzydła werandy.

4. Elewacja wschodnia (tylna).

5. Część elewacji wschodniej oraz północnej

1. Miejscowość	Otwock	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny, Otwock, ul. Dębowa 3	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Otwock		
3. Powiat	Otowski		
4. Województwo	Mazowieckie		

6. Korytarz drugiej kondygnacji wraz ze stolarką drzwiową.

7. Klatka schodowa.

8. Trałki w balustradzie klatki schodowej.

9. Drewniana klatka schodowa.

10. Balustrada klatki schodowej z toczonymi tralkami.

11. Drewniana klatka schodowa.

1. Miejscowość	Otwock	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny, Otwock, ul. Dębowa 3	6. Zawartość załącznika Dokumentacja fotograficzna
2. Gmina	Otwock		
3. Powiat	Otwocki		
4. Województwo	Mazowieckie		

12. Stolarka drzwiowa wewnętrzna.

13. Stolarka drzwiowa wewnętrzna – wyjście na werandę.

14. Stolarka okienna werandy.

15. Ponad oknami uchylane lufciki w pionowym szalunku.

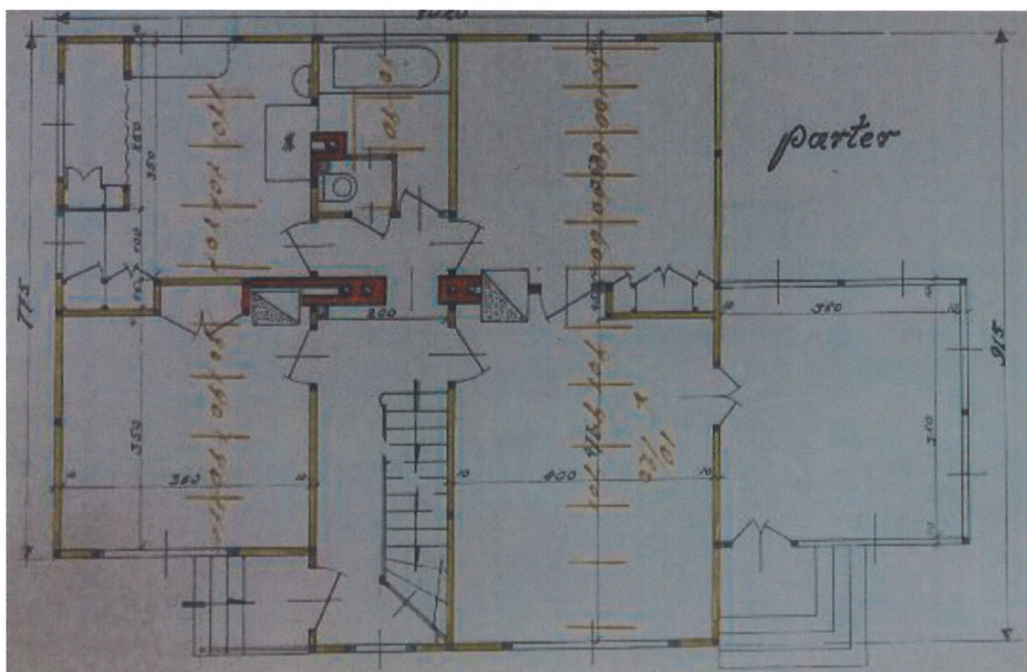

16. Piec kaflowy.

17. Podwójne drzwiczki do pieca kaflowego.

1. Miejscowość	Otwock	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres WILLA „GALARDA”, ob. dom mieszkalny, Otwock, ul. Dębowa 3	6. Zawartość załącznika Projekt archiwalny
2. Gmina	Otwock		
3. Powiat	Otwocki		
4. Województwo	Mazowieckie		

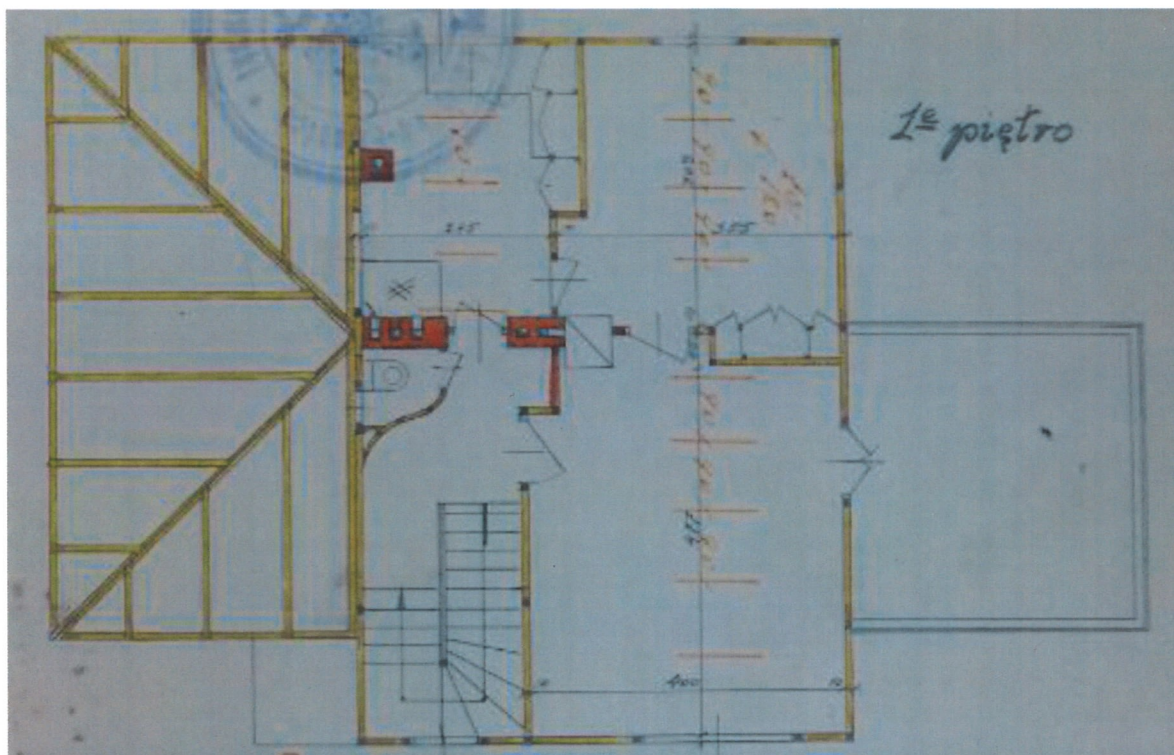

18. Dokumentacja archiwalna z 1932 r. – rzut budynku, parter.

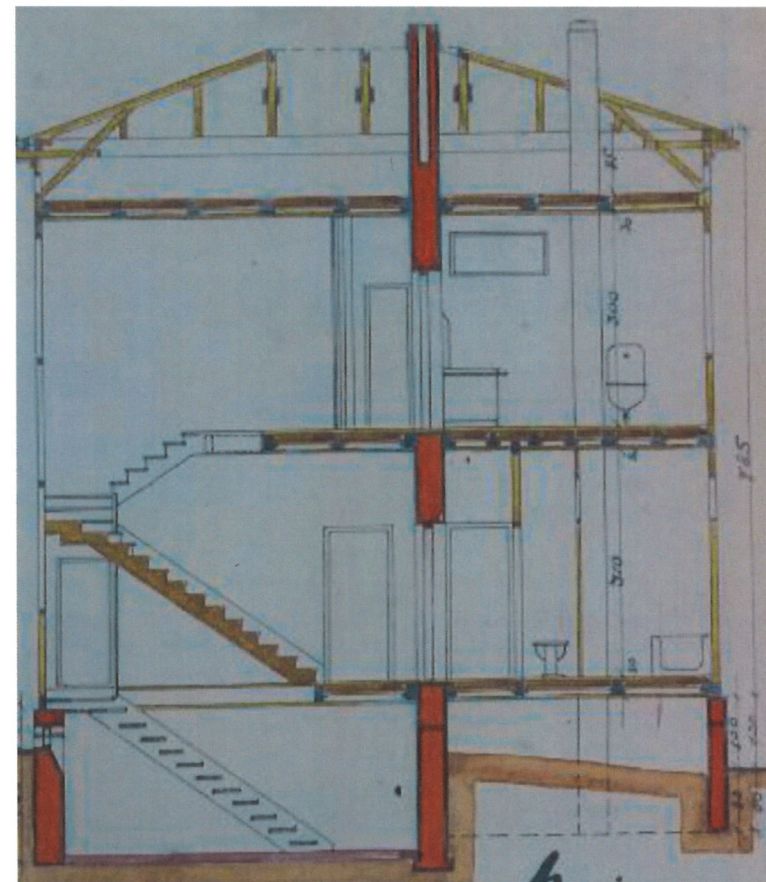

19. Dokumentacja archiwalna z 1932 r. – rysunek fasady.

20. Dokumentacja archiwalna z 1932 r. – rzut budynku, piętro.

21. Dokumentacja archiwalna z 1932 r. – przekrój budynku.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
930 m ³	230 m ²	Budynek mieszkalny	Budynek mieszkalny
18. Stan zachowania		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
Fundamenty – stan dobry Ściany zewnętrzne – stan dobry, łuszczenie powłok malarskich Ściany wewnętrzne – stan dobry Sklepienia i stropy – stan dobry Dach – stan średni Wyposażenie – stan dobry Instalacje – stan dobry		• remont konserwatorski elewacji i jej odmalowanie • wymiana pokrycia dachowego na blachę • zahamowanie wymiany stolarki na współczesną pcv	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Szkic polowy nr 12 Letniska Świder z 1932 r. w Archiwum Powiatowego Ośrodka Geodezji i Kartografii w Otwocku (brak sygnatury).
- *Projekt domu drewnianego piętrowego wł. Heleny Galardowej*, 1932 r., Akta gminy Letnisko-Falenica powiat warszawski 1938-1950, Archiwum Państwowe w Warszawie Oddział w Otwocku, sygn. 559.
- *Księga hipoteczna Willa Galarda 1933-1944*, Akta Hipoteka w Otwocku, Archiwum Państwowe w Warszawie Oddział w Otwocku, sygn. 2015.
- Informacje przekazane przez Rodzinę Galardów.

23. Bibliografia

- Przewodnik po Otwocku i jego okolicach na rok 1906, Warszawa, 1906
- Świder i jego okolice, B. Łażewski, Warszawa, 1936

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst: Agnieszka Kozłowska, listopad 2020 r. *Agnieszka Kozłowska*

Plany, rysunki: Agnieszka Kozłowska, listopad 2020 r. *Agnieszka Kozłowska*

Fotografie: Agnieszka Kozłowska, listopad 2020 r. *Agnieszka Kozłowska*

26. Załączniki

Załącznik nr 1 – kontynuacja opisu; rzut budynku
Załącznik nr 2 - archiwalny plan; dokumentacja fotograficzna
Załącznik nr 3-4 – dokumentacja fotograficzna
Załącznik nr 5 – projekt archiwalny